

Ministry of Education and
Science of Ukraine

Міністерство освіти і науки
України

ISSN 2307-633X

**Topical Issues of
Romance and Germanic
Philology and
Applied Linguistics**

**Актуальні проблеми
романо-германської
філології та прикладної
лінгвістики**

Scientific Journal

Науковий журнал

Issue 1(14)

Випуск 1(14)

Published since 2010

Видається з 2010 року

Chernivtsi
Yuriy Fedkovych
National University of
Chernivtsi

Чернівці
Чернівецький національний
університет
імені Юрія Федьковича

2017

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
УДК [811.11+811.13](051)
ББК 81.43 +81.47

ISSN 2307-633X

A437 Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики : науковий журнал / редкол. В. І. Кушнерик та ін. – Чернівці : Видавничий дім «РОДОВІД», 2017. – Вип. 1(14). – 248 с.

A437 Topical Issues of Romance and Germanic Philology and Applied Linguistics : Scientific Journal. – Chernivtsi : Publishing House «RODOVID», 2017. – Issue 1(14). – 248 p.

Збірник містить матеріали X Міжнародної наукової конференції
«Актуальні проблеми германської філології та перекладу»,
присвяченої 60-річчю від дня народження професора Олександра Огуя
(4–5 травня 2017 р.)

Редколегія випуску:

головний редактор: доктор філологічних наук В. І. Кушнерик;

заступник головного редактора: доктор філологічних наук Н. Г. Єсипенко;

відповідальний секретар: доктор філологічних наук І. М. Осовська;

члени редколегії: доктор філологічних наук І. Р. Буніятова; доктор філологічних наук Т. Р. Кияк; доктор філологічних наук Т. М. Корольова; доктор філологічних наук А. П. Мартинюк; доктор філологічних наук І. Б. Морозова; доктор філологічних наук М. М. Попович; доктор філологічних наук А. М. Приходько; доктор філологічних наук О. І. Стеріополо; доктор філологічних наук В. Г. Таранець; доктор філологічних наук О. В. Червінська; доктор філологічних наук Ан Чунг-О (Корея); доктор філологічних наук В. В. Михайленко; кандидат філологічних наук І. Я. Яцюк; доктор філологічних наук Дафіна Генова (Болгарія); магістр Л. Холл (США); магістр Каті Брунер (Німеччина).

Загальнодержавне видання

Збірник входить до переліку видань ВАК України
(Наказ Міністерства освіти і науки України №642 від 26.05.2014)

*Друкується за ухвалою вченої ради
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

Адреса редколегії:

Факультет іноземних мов
Чернівецький національний університет
вул. Коцюбинського, 2, корп. V, а. 137,
Чернівці, 58012, Україна

Editorial Board Address

College of Modern European Languages
Chernivtsi National University
2, Kotsiubynsky st., Bd. 5, Room 137
58012, Chernivtsi, Ukraine

Як бачимо, допустові синтаксеми у романі Павла Загребельного «Диво» представлені приєднано-відмінковими формами, дієприслівниками і дієприслівниковими зворотами, прикметниками, дієприкметниками, іменниковими словосполученнями, прислівниками. У подальшому частиномовне вираження допустових синтаксем доцільного провести на матеріалі інших романів цього письменника.

Список літератури

1. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови / І. Р. Вихованець. – К. : Наук. думка, 1992. – 224 с.
2. Гандзюк О. Допустові синтаксеми / О. Гандзюк // Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах : збірник наукових праць факультету лінгвістики Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету. – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2005. – Вип. 11. – С. 3-9.
3. Загнітко А. П. Функціональні особливості синтаксем допустовості в простому реченні / А. П. Загнітко, К. В. Розова // Функціонально-комунікативні вияви граматичних одиниць : зб. наук. праць. – К. : ІЗМН., 1997. – С. 92–102.
4. Іваненко З. І. Приєднані конструкції з допустовим значенням / З. І. Іваненко // Українська мова і література в школі. – 1979. – №4. – С. 24–28.
5. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : [підручник] / К. Ф. Шульжук. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 408 с.

УДК 811.161.2:001.4:002(045)

Л. Гарашенко, О. Мізіна
(Полтава)

ДВОКОМПОНЕНТНІ НОМІНАЦІЇ В ТЕРМІНОЛОГІЧНІЙ СИСТЕМІ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

У статті розглянуто закономірності формування аналітичних термінів як одиниць спеціальної номінації в системі документознавства, проведено їхній семантичний аналіз; проаналізовано продуктивність словотвірних типів бінарних термінів з огляду на специфіку їхньої структури; виявлено найпоширеніші моделі термінологічних конструкцій у досліджуваній галузі.

Ключові слова: двокомпонентні номінації, бінарний термін, терміносистема документознавства, аналітичний термін, термінологічні конструкції.

The article focuses on regularities of forming and thorough semantic analysis of analytic terms – special nomination units in the sphere of documentation. The binary terms word-building types productivity was logically qualified in accordance with the specificity of their structure. The most prevalent models of terminological units in this sphere were differentiated in succession.

It is known peculiarities of forming, documentation normative terminology sources of filling as well as notions word-building and structural characteristic features have not been examined definitively yet, therefore the development and improvement of documentation terminological set tend to be the long-term tendency of documentation researches. The two-component nomination units in-depth consideration in the documentation term-system is of great scientific interest nowadays, this fact determines the actuality of the given article.

The aim of the research lies in the revealing of documentation term-system two-component nomination units (binary terminological units) regularities of forming, and the ascertaining of the spectrum of their wide-spread structural models. To achieve the aim is to carry out the instructions: to investigate documentation term-system two-component nomination units, taking notice of the specificity of their structure, to elicit the complex of the most prevailing models of analytic terms in the sphere under proof, and to detect the binary terminological units most numerous groups in conclusion.

It was proved the special terms analytic term-building represents the most productive way of nomination in the documentation term-system as for the scientific knowledge uniqueness. It is being enlarged and increased constantly. The analytic terms subordinate the intralanguage laws and general linguistic influences; they reflect the most general tendencies of the development of Modern literary Ukrainian. The documentation term-system binary terminological units uncover as substantive correspondingly to the word-holder morphological realization. Substantive-adjective and substantive-substantive terminological units form the most far-flung two-component units group. Those term-units which have the apposition model unite into the particular cluster of the substantive-substantive analytic terms. The verbal-substantive nominations join to the smallest group under research.

The perspective scientific studies bring to the all-embracing disquisition of regularities of forming of documentation term-system poly-component terminological units and their most wide-spread structural models likewise.

Key words: two-component nomination units, binary terms, documentation term-system, analytic term, terminological units.

Динамічна технократизація щоденного життя, стрімкий розвиток сучасної науки й техніки вносять зміни до концептуальної та мовної картин світу, постійно збільшуючи в словниковому складі української мови корпус термінологічної лексики. До наукового обігу вводяться нові терміни й термінологічні словосполучення, що називають найсуттєвіші ознаки номінованих об'єктів. Удосконалення системи термінів – один з найважливіших напрямів розвитку будь-якої галузі знань. Проблема нормалізації української наукової термінології на сьогодні залишається однією з найактуальніших, а проблема стандартизації термінології документального забезпечення управління в Україні постала особливо гостро. Українське документознавство стикається з новими викликами: необхідністю розбудови системи спеціальних інститутів, прийняття нормативних актів, стандартів, методичних документів, розроблення проблем уніфікації та стандартизації документації, підготовки кваліфікованих кадрів. Одним із базових завдань стає унормування понятійного апарату науки. Залежно від напрямку дослідження, конкретної проблеми передбачено обрання певного варіанта розуміння терміна [3, с. 27–28].

Однією з ознак стійкого стану будь-якої науки є формування власної терміносистеми як сукупності термінів, закріплених за певними поняттями. Система термінів передає систему наукових понять, які є наслідком тривалого попереднього розвитку цієї галузі й необхідною умовою подальшого її прогресу. Формування терміносистеми документознавства відбувалося поступово, у результаті осмислення і теоретичного віддзеркалення практики роботи з документами – їхнього створення, оброблення, зберігання й використання. У терміносистемі документознавства поширені два структурні класи термінів: терміни-слова і терміни-словосполучення, які належать до найбільш частотних і динамічних особливостей мови науки й техніки. Вони виникають для номінування нового поняття або для уточнення родового поняття (за спостереженнями науковців, терміносполуки становлять понад 70 % загальної кількості термінологічних одиниць у різних терміносистемах).

Дослідники вважають, що багатослівні терміни набагато зручніші однослівних, оскільки дозволяють із більшою наочністю показати взаємовідношення окремих понять. Інноваційні процеси в словниковому складі термінологічної системи української мови є постійним об'єктом аналізу в наукових працях українських дослідників. Зокрема на сьогодні українську документознавчу термінологію досліджували В. Бездрабко [1], М. Комова [2], В. Кудлай [3], С. Кулешов [4], О. Тур [6], Г. Швецова-Водка [8] та ін.

Проте, незважаючи на роботу, здійснену в цьому напрямі, питання формування та джерела поповнення нормативної термінології документознавства і структурно-словотвірні особливості назв наукових понять у сучасній українській мові залишаються до кінця не з'ясованими. Як зазначає Г. Швецова-Водка [8], термінологія документознавства виникає досить стихійно, в результаті використання фахівцями тих чи тих слів як наукових термінів, але, з іншого боку, цілком свідомо, шляхом домовленостей і узгодження щодо використання окремих термінологічних одиниць. Термінологічний апарат документознавства до сьогодні не є повністю сформованим, тому його розвиток й удосконалення є перспективним напрямом документознавчих досліджень. Розгляд двокомпонентних номінацій у терміносистемі документознавства викликає значний науковий інтерес, що зумовлює актуальність дослідження.

Метою статті є спроба виявити закономірності формування бінарних термінологічних одиниць документознавчої терміносистеми, визначити найпоширеніші структурні моделі. Досягнення висунутої мети передбачає розв'язання таких завдань: провести аналіз двокомпонентних термінів системи документознавства з огляду на специфіку їхньої структури; виявити найпоширеніші моделі аналітичних термінів у досліджуваній галузі; виділити найчисленніші групи термінологічних конструкцій у терміносистемі документознавства.

Аналітичні терміни відображають результати пізнавальної діяльності людини, віддзеркалюють роботу людської когніції, процесів категоризації і концептуалізації, що є двома формами пізнання світу у вигляді класифікаційної діяльності розуму людини. Когнітивна природа інформації, яку передають аналітичні терміни, найрелевантніша для здійснення комунікації.

Аналітичному терміну властиві ті ж ознаки, що й синтетичному: номінативність, наявність дефініції, системність, тенденція до однозначності в межах терміносистеми, змістова точність, стилістична нейтральність, незалежність від контексту, відсутність експресії, відтворюваність у мовленні, висока інформативність.

Аналітичний термін, як і кожна мовна одиниця, має свою схему побудови й конкретне семантичне наповнення. За типом структури аналітичні терміни поділяються на прості та складні. Услід за граматистами простими словосполученнями вважаємо поєднання двох повнозначних слів

на основі підрядного прислівного синтаксичного зв'язку (узгодження, керування, прилягання й кореляція), а до складних відносимо словосполучення, що мають три і більше компонентів.

Аналіз складених термінів терміносистеми документознавства з огляду на специфіку їхньої структури сприяв виявленню значної переваги двокомпонентних номінацій. Ономазіологічним базисом у спеціальних найменуваннях є ядерний компонент, виражений іменником у називному відмінку, а ономазіологічна ознака конкретизує його значення. За морфологічним вираженням стрижневого слова виокремлено такі бінарні терміни: субстантивно-ад'єктивні, субстантивно-субстантивні та вербально-субстантивні. Як засвідчує проведений аналіз, у досліджуваній галузі з-поміж аналітичних термінів найпоширеніші моделі, побудовані на узгодженні складників терміносполук. Менш поширені моделі, побудовані на основі керування (як безприйменникового, так і прийменникового). Значно менше репрезентовано аналітичних конструкцій, утворених на основі кореляції.

З-поміж усіх бінарних термінологічних одиниць найчисленнішу групу становлять субстантивно-ад'єктивні номінації, побудовані за моделлю **прикметник + іменник**. За значенням компонентів субстантивно-ад'єктивні словосполучення можемо поділити на: 1) аналітичні номінації, у яких **прикметник** – термін, а **іменник** – загальнозживане слово, яке в одному зі своїх значень є терміном, наприклад: *магнітна стрічка, документний потік, юридична сила*; 2) аналітичні номінації, у яких **іменник** є терміном – виразником родового поняття, а **прикметник** – загальнозживане слово, наприклад: *летючі видання, стрічковий документ, кишенькове видання, рулонний мікрофільм*; 3) аналітичні терміни, у яких **іменник** і **прикметник** мають термінологічний характер, наприклад: *контрафактне видання, машинозчитуваний документ, офсетний друк, патентна документація, позовна заява, репринтне видання, ротарпринтний документ*.

Як свідчать наші спостереження, у досліджуваній термінології переважну більшість бінарних термінів, утворених за моделлю **прикметник + іменник**, становлять ті, де обидва слова мають термінологічний характер. На думку визначного термінолога Д. Лотте, у термінології «сполучення прикметника з іменником зручніше, ніж сполучення двох іменників» [5, с. 14].

Субкатегоризація головних понять у царині документознавства та інформаційної діяльності здійснюється завдяки терміноелементу, вираженому здебільшого відносними прикметниками (*архівний довідник, бібліографічний огляд, нормативний документ, посадова інструкція*), меншою мірою – якісними (*високий друк, плоский друк, тверда копія*).

Атрибутами в аналітичних термінах можуть бути також дієприкметники, переважно пасивні, які в складі терміносполук зазнають ад'єктивації. Цей тип менш продуктивний, проте характерний для творення назв документів, видань або їхніх частин, наприклад: *депонований рукопис, документована інформація, оновлюване видання, засвідчена копія, розгорнений титул*. Використання в ролі атрибутів активних дієприкметників поодинокі (*узагальнююча праця*), що пояснюємо тенденцією до обмеження функціонування таких дієприкметників у сучасній українській літературній мові і заміни їх здебільшого на віддієслівні прикметники.

Субстантивно-субстантивні аналітичні терміни, побудовані за моделлю **іменник + іменник**, за частотністю функціонування посідають друге місце. Основне семантичне навантаження в таких конструкціях передає стрижневий компонент, виражений змінюваним іменником у називному відмінку. Для цієї моделі характерні лексеми як термінологічного, так і нетермінологічного характеру, наприклад: *акт ревізії, легенда карти, носій інформації, гарнітура шрифту, дублікат оригіналу, примірник відеограми, твір друку, реквізит документа*. Їхня структура може бути як безприйменникова, так і прийменникова: *витяг із наказу, карта на мікрофільмі, опис до патенту*. Синтаксичною формою підрядного прислівного зв'язку в прийменникових термінологічних словосполученнях є відмінкове прилягання, а семантично – непрямий відмінок іменника з прийменником виражає атрибутивні відношення.

Окрему групу в системі субстантивно-субстантивних аналітичних термінів утворюють терміносполуки прикладкової моделі. Підставою вважати їх словосполученнями, а не дериватами-юкстапозитами є наявність ядерного і прикладкового компонентів, що здатні самостійно відмінюватися: *карта-схема, мікрофільм-оригінал, таблиць-календар, формуляр-зразок, бюлетень-хроніка, календарі-буклети*.

Серед аналітичних термінів терміносистеми документознавства зафіксовано конструкцію, що містить епонім (*Шрифт Брайля*). На синхронному рівні епоніми пов'язані не з індивідуальною назвою людини, а виконують функцію маркера певного поняття, атрибута, хоча семантика авторства до кінця не «згасає». У корпусі досліджуваних номінацій переважають терміни-відантропоніми.

Вербально-субстантивні найменування утворені за моделлю **дієслово + іменник**. У таких номінаціях тип синтаксичного зв'язку – керування, наприклад: *вийти з друку, випустити друком, кодувати /декодувати інформацію*. За характером відношень між компонентами вербальні термінологічні словосполучення переважно об'єктні, у яких ономасіологічний базис позначає дію, процес, а ономасіологічна ознака – прямий об'єкт дії.

Спосіб номінації спеціальних понять засобами аналітичного термінотворення належить до найпродуктивніших у терміносистемі документознавства з огляду на специфіку наукового знання, що постійно розширюється та поповнюється. Аналітичні терміни підпорядковуються внутрішньомовним законам і загальномовним впливам, відображаючи загальні тенденції розвитку сучасної української літературної мови. За морфологічним вираженням граматично опорного слова бінарні термінологічні одиниці терміносистеми документознавства переважно субстантивні. Найпоширенішими серед двокомпонентних конструкцій є субстантивно-ад'єктивні і субстантивно-субстантивні термінологічні одиниці.

У перспективі передбачено виявити закономірності формування полікомпонентних термінологічних одиниць документознавчої терміносистеми, визначити їх найпоширеніші структурні моделі.

Список літератури

1. Бездрабко В. В. Документознавство в Україні: інституціоналізація та сучасний розвиток : монографія / В. В. Бездрабко. – К. : Четверта хвиля, 2009. – 720 с.
2. Комова М. В. українська документознавчі термінологія : монографія / М. В. Комова. – Л. : Вид-во Львівської політехніки, 2011. – 316 с.
3. Кудлай В. О. Сучасний стан розвитку термінології документаційного забезпечення системи управління якістю на підприємстві. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія : наук. журн./ Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. – К. : Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв, 2011. – № 1. – С. 27–35.
4. Кулешов С. Г. Документознавство: Історія. Теоретичні основи : монографія / С. Г. Кулешов. – К. : УДНДІАСД, ДАКККіМ, 2000. – 161 с.
5. Лотте Д. С. Основы построения научно-технической терминологии: Вопросы теории и методики / Д. С. Лотте. – М. : Изд-во АН СССР, 1961. – 158 с.
6. Тур О. М. Міжнародні й зарубіжні стандарти з інформації та документації як чинник розвитку процесу національної стандартизації / О. М. Тур // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 17–19 трав. 2011 р. – К. : НАКККіМ, 2011. – С. 15–17.
7. Швецова-Водка Г. М. Документознавство: словник-довідник термінів і понять : навч. посіб. / Г. М. Швецова-Водка. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2012. – 319 с.
8. Швецова-Водка Г. М. Проблеми розвитку термінології документознавства / Г. М. Швецова-Водка // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 20–22 травня 2008 р. – К., 2008. – С. 76–77.

УДК 37.091.3.016:811.112.2

**Л. Гіков
(Чернівці)**

INDIVIDUALISIERUNG DES LEHRPROZESSES IM DEUTSCHUNTERRICHT

Проаналізовано ефективні засоби індивідуалізації навчального процесу у німецькій мові, запропоновано певну систему вправ і методів. Правильно організована індивідуальна робота і точний контроль покращують якість знань, поглиблюють практичні вміння й навички студентів, розвивають їх творчу активність та ініціативу.

Ключові слова: індивідуалізація, навчальний процес, іноземна мова, метод, контроль.

The effective means of the individualization of the studying process in German are analyzed and the definite system of exercises and methods are offered. The main aim of the investigation is to find out the important elements of the individualization at the lectures und after them. The content of the individualization lies in the giving of the full load to every student according to the opportunities but each student has to do the set level of knowledge. The process of the individualization based on the well-thought system of the studying methods from its

Бондар М.	Способи перекладу турецьких національно-культурних компонентів при доместикації та нейтралізації (на матеріалі україномовних перекладів турецької художньої прози)	80
Бондар Н.	Семантичні та структурні особливості бінарних термінологічних словосполучень в німецькомовній гастроентерології.....	84
Боса Т.	Особливості перекладу лірики Й. В. Гете російською мовою	88
Будій З.	Семантична основа експліцитних перформативів	92
Варава І., Бучковська С.	Фразеологічний образ як ключовий елемент тексту і його передача в англо-українському перекладі.....	95
Вискушенко С.	Багатозначність англійської фахової мови тваринництва	98
Vilkhovchenko N., Shayner A.	Terminology as a Stylistic Means of Science Fiction Texts.....	101
Волощук І., Усик Г.	Мовленнєві засоби вираження стратегії переконання в аргументативному дискурсі.....	103
Гаман І.	Прагмалінгвістичний підхід до аналізу тексту	108
Гандзюк О.	Допустові синтаксеми у романі Павла Загребельного «Диво»	112
Гарашенко Л., Мізіна О.	Двокомпонентні номінації в термінологічній системі документознавства	115
Гіков Л.	Individualisierung des Lehrprozesses im Deutschunterricht	118
Глінка Н.	Семантико-стилістичні типи метафор у творах Джеймса Джойса	121
Голуб І.	Постановка навчальних цілей у світлі компетентнісного підходу у навчанні іноземної мови	125
Гужва О.	Британський жіночий роман як царина дослідження особистості ідеального чоловіка ...	129
Данилович О.	Сильні та слабкі зв'язки в іменній групі у науковому стилі	133
Демиденко О., Хіміч В.	Українські та британські флористичні символи: лінгвістичний вимір	136
Демчук О., Шкварчук С.	Крилатий вислів «der Tod ist ein Meister aus Deutschland» як прецедентний феномен німецькомовної лінгвокультури.....	140
Дем'янчук Ю.	Військова термінологія офіційних документів НАТО: особливості корпусного перекладу	144
Драч А.	Підсистема вправ для навчання майбутніх учителів англійської мови читання художніх текстів з використанням комп'ютерної програми	148
Дробіт І.	Локалізація торгової марки «Danonino» в Україні: аналіз мовної адаптації назви.....	151
Дружбяк С., Савицька О.	Стилістичні засоби німецьких рекламних слоганів (на матеріалі журналу «Brigitte»)	155
Дудок Р.	Міжмовні процеси інтерференції в термінологічній системі англійської мови.....	160
Дяків Н., Суродейкіна Т., Гнатковська О., Сапожник І.	Дискурсивні особливості фразеологізмів ЛСП «Clothes»	165

ЗАСНОВНИК
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

*Технічний редактор та
комп'ютерне верстання*   *Оксана Євенчук*

*Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 16557-5029Р від 11.03.2010*

Підписано до друку 19.04.2017 р. Формат 60x84 1/8.
Видавничий дім «РОДОВІД»
Наклад 300 прим.
Україна, 58000, м. Чернівці, вул. Заводська 26, а
*Свідоцтво про державну реєстрацію
серія ДК № 3784 від 14.05.2010 р.*